

IN MEMORIAM

prim. dr. sc. Mladen Pavlović, dr. med. (1947.–2020.)

Dana 13. listopada 2020., nakon kratke i teške bolesti, u svojem domu na zagrebačkoj Trešnjevci preminuo je Mladen Pavlović, doktor znanosti, doktor medicine, primarijus, specijalist pneumoftizilog i umirovljeni znanstveni savjetnik u trajnom zvanju. S nevjericom i tugom primili smo tu žalosnu vijest jer smo još samo koji dan prije toga razgovarali telefonski i razmjenjivali poruke i priloge elektroničkom poštom, u očekivanju pogodnoga trenutka za susret uživo, koji se, nažalost, više nikada neće moći ostvariti. Od našega kolege, suradnika i prijatelja zauvijek smo se oprostili sumornoga, sivoga i prohladnoga 16. listopada 2020. na zagrebačkom krematoriju – onoliko bivših kolega i suradnika koliko je smjelo fizički biti na završnom obredu ispraćaja, a ostali tiho i u mislima, pokraj članova pokojnikove najuže obitelji, bliskih prijatelja te predsjednice i predstavnika Akademije medicinskih znanosti Hrvatske.

Mladen Pavlović rođen je u Zagrebu 11. kolovoza 1947. kao jedini sin Višnje i Bore Pavlovića, uglednih intelektualaca, zaslužnih za promicanje povijesti i umjetnosti u Hrvatskoj, posebice suvremene hrvatske umjetnosti i književnoga stvaralaštva tijekom prošloga stoljeća. Njegov otac bio je istaknuti pjesnik i publicist, likovni i književni kritičar, libretist i svojevrsni hrvatski polihistor 20. stoljeća. Mladen Pavlović odrastao je tako u kulturnom okružju koje je utjecalo na njegovo trajno zanimanje i poznavanje raznih područja društvenih i humanističkih znanosti. No zbog njegove poslovične samozatajnosti, to sve nije bilo općepoznato, pa ni svim njegovim bliskim suradnicima, stoga neka ostane zapisano bar kao dio ovoga epitafa.

Maturirao je 1966. u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu te diplomirao 1972. na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zaposlio se 1974. u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu, gdje je u početku radio kao volonter postdiplomand u Laboratoriju za toksikologiju. Od 1977. radio je kao istraživač u Odjelu za opću kliničku medicinu, a poslije u Odjelu za medicinu rada, današnjoj Jedinici za medicinu rada i okoliša, do umirovljenja potkraj 2012. godine. Niz godina aktivno je

sudjelovao u radu Centra za kontrolu otrovanja, a od 1985. do 1996. obnašao je dužnost voditelja Centra za ocjenu sposobnosti u sklopu Odjela za medicinu rada. Magistarski rad pod naslovom *Mikotoksini i balkanska endemska nefropatija* obranio je 1977., specijalizaciju iz pneumoftizilogije završio je 1980., a disertaciju pod naslovom *Određivanje nespecifičnog reaktiviteta bronhija mjerenjem plućne rezistencije pomoću interruptora* obranio je 1986. godine. Tijekom znanstvenostručnih usavršavanja boravio je u Laboratoriju za toksikologiju, *Institut National de la Recherche Agronomique* (INRA) u Toulouseu u Francuskoj tijekom 1976. i u Alergološkom odjelu Kraljevske sveučilišne bolnice *Rigshospitalet* u Kopenhagenu u Danskoj tijekom 1982. godine. U znanstveno zvanje znanstvenoga suradnika izabran je 1987., u višega znanstvenoga suradnika 1994., u znanstvenoga savjetnika 2006. i znanstvenoga savjetnika u trajnom zvanju 2011. godine.

Uvijek se zalagao za multidisciplinarn pristup u znanstvenim istraživanjima i uspješno surađivao s mnogim istraživačkim skupinama unutar više komplementarnih grana medicine – epidemiologije kroničnih bolesti, pulmologije, kliničke i analitičke toksikologije, medicine rada i zdravstvene ekologije te srodnih interdisciplinarnih područja. Treba istaknuti njegov dugogodišnji rad kao suradnika i istraživača, a potom i voditelja znanstvenih istraživanja u području biomedicine i zdravstva, polja javnozdravstvenih istraživanja o rizicima pobola i smrtnosti u odraslom hrvatskom stanovništvu. Ta istraživanja prepoznata su prioriternima od strane Nacionalnoga vijeća za znanost kao i u istraživačkim programima Europske unije. U preglednom radu koji je 2009. objavljen u ovom časopisu, prikazao je plan praćenja pojavnosti kroničnih bolesti i zdravog starenja u Hrvatskoj od 1969. do 2007. godine, s objavljenim rezultatima do tada provedenih istraživanja (doi.org/10.2478/10004-1254-60-2009-1900). Tijekom triju projektnih razdoblja, uz financijske potpore Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, vodio je sljedeći niz istraživačkih projekata: *Procjena rizika smrtnosti u različitim ekološkim biotopima* (br. 00220307; 1996. – 2002.), *Rizici smrtnosti i pobola u odrasloj populaciji Hrvatske* (br. 0022006; 2002. – 2005.) i *Procjena rizika pobola i smrtnosti u populaciji Hrvatske: prospektivna studija* (br. 022-0222411-2407, 2007. – 2009.). Ispitivao je povezanosti pojedinih nozoloških entiteta i patofizioloških zbivanja, posebice u respiratornom sustavu odrasloga stanovništva, te posljedične učinke na zdravlje male djece, usredotočeno na razvoj zdravstvenih poremećaja tijekom nespecifičnih kroničnih bolesti i izloženosti u ljudskom okolišu. Najvažniji rezultati istraživanja koja je vodio uključuju utvrđivanje rizičnih čimbenika, antropometrijskih i kardioloških značajki, ventilacijskih funkcija pluća, životnih navika i psihosocijalnih pokazatelja te njihova međudjelovanja vezana za pobol, trajanje života i tijekom starenja. Oni su izvoran i važan doprinos zdravstvenoj zaštiti i optimalnom iskorištenju sredstava sustava

zdravstvene skrbi u svrhu poboljšanja opće kvalitete života stanovništva u Hrvatskoj. Znanstveni i stručni doprinos tih istraživanja dostupan je međunarodnoj znanstvenoj javnosti objavljenim stručnim i izvornim znanstvenim radovima, pretežito u časopisima s međunarodnom recenzijom (s objavljenih više od 70 naslova znanstvenih i stručnih radova i priopćenja koji su citirani u međunarodnim bazama podataka više od 500 puta). Svoje znanje i iskustvo nesebično je prenosio kao mentor kvalifikacijskih znanstvenih radova, aktivni sudionik znanstvenih i stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu te vrednovatelj znanstvenih i stručnih članaka i istraživačkih projekata. Bio je član Uredničkoga odbora časopisa *Acta Medica Croatica*, suradni član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske (AMZH) unutar Kolegija za internističke znanosti od 1995. i dugogodišnji član u Hrvatskom katoličkom liječničkom društvu Hrvatskoga liječničkoga zbora. Za ostvarena znanstvena i stručna postignuća kao glavni autor ili ravnopravni koautor primio je nagrade i priznanja matične ustanove zaposlenja i AMZH-a.

Pratio je razne grane umjetnosti, bavio se fotografijom i proučavao podatke iz povijesti općenito. Posebice je tragao za podacima iz povijesti medicine i zdravstva, uključujući ustanovu u kojoj je proveo svoj cijeli radni vijek. Pridonio je prikupljanju podataka o osobama zaslužnima za razvoj medicine i javnoga zdravstva u rodnome gradu, što je, nažalost, tek trebalo biti sustavno zapisano i objavljeno. Pri tome posebno poglavlje pripada njegovoj trajnoj

posvećenosti prikupljanju pisane i filmski zabilježene ostavštine pokojnoga oca i druge dokumentacije o roditeljima, uključujući posmrtno objavljivanje neobjavljenih očevih rukopisa. Tomu se osobito zdušno bio posvetio nakon umirovljenja, i sve to uvijek i s veseljem dijelio s bliskim kolegama i prijateljima. U današnje vrijeme sve više usko specijaliziranih djelatnosti, vještina i postignuća, takvo široko područje zanimanja i znanja postaje rijetkost.

Mladen Pavlović kao osoba bio je komunikativan, pažljiv i s manirama starinskoga odgoja, lijepoga ponašanja i ophođenja sa svakim. Pamtit ćemo ga kao dobronamjernoga kolegu i suradnika od kojega se moglo puno saznati i naučiti, uvijek spremnoga pomoći koliko je najviše znao i mogao kao istinski *doctor* – liječnik i učitelj, a istodobno iskreno zahvalnoga za svaku pomoć i suradnju koju bi sam zatražio. Bio je jedinstvena, prođuhovljena i topla osoba.

Prerano je ostao bez supruge Ljiljane i nastavio biti brižan otac sinovima Ivanu i Marku. Ostavio je mnoge nedovršene zamisli i „projekte“, među kojima i prikupljanje manje poznate građe o povijesti Instituta. U jednoj od svojih posljednjih poruka, poslanoj malo manje od mjesec dana prije smrti, znakovito je napisao: Ništa s nama ne počinje, ali i ne završava.

Počivao u miru i vječan mu spomen!

Martina Piasek i Milica Gomzi